

PSICOLOGIA CULTURAL**26976**

Ultima revisió del programa: juliol 2006

Unitat de Psicologia Evolutiva i de l'Educació i Departament de Psicologia Social

Professors: José Luis Lalueza, Marisela Montenegro, Joel Feliu i Slivia Camps**OBJECTIUS**

Proporcionar als estudiants les eines teòriques i pràctiques per tal de que al finalitzar el curs siguin capaços de:

- Identificar la dimensió cultural dels processos psicològics
- Reconèixer i distingir els principals conceptes, teories i temes de la Psicologia Cultural.
- Analitzar críticament situacions socials quotidianes a partir d'aplicar conceptes de la Psicologia Cultural

TEMARI

0. Introducció a l'estudi de la psicologia cultural
 - a. Què és la cultura.
 - b. L'opció de la Psicologia Cultural
 - c. Universalisme i relativisme
1. Cultura, context, activitat i discurs
 - a. Context, mediació i activitat
 - b. Psicologia popular
2. El desenvolupament humà i el seu context
 - a. L'aprenentatge guiat. Formats, guions i narracions.
 - b. El desenvolupament com a funció del context cultural.
3. Les diferències culturals.
 - a. Cultures centrades en la societat i cultures centrades en l'individu
 - b. Col·lectivisme i individualisme
4. Cultura, educació i minories
 - a. Llengua escolar i classe social
 - b. Diferències culturals: tradició o resistència.
5. Assimilacionisme, multiculturalisme i interculturalisme
 - a. Els problemes de l'assimilacionisme versus els del multiculturalisme.
 - b. És possible l'interculturalisme?
6. Identitat cultural
 - a. Diferència i convivència. Els miratges de la identitat
 - b. Identitat cultural, identitat social, nacionalisme
7. Cultures juvenils i emergència de noves formes culturals
 - a. Cultures juvenils
 - b. Subcultures, cultures urbanes.
8. Gènere i sexualitat. Normes socials i subcultures
 - a. Norma heterosexual i subcultura gay
 - b. Construcció social de la sexualitat i del gènere
9. Societat de consum

- a. De l'ètica del treball a l'estètica del consum
 - b. La societat de consum i els seus efectes
10. Globalització
- a. Concepte, dilemes i conseqüències
 - b. Crítica i resistència
11. Modernitat-Postmodernitat
- a. Adéu a la Modernitat
 - b. Modernitat i Holocaust

Estimació temps de dedicació no presencial: 5 hores setmanals.

TEORIA

Les classes de teoria combinen les sessions magistrals amb les exposicions en grup de les lectures que es facilitaran a l'inici de curs. Cada lectura estarà acompanyada d'una pregunta guia. El grup encarregat de l'exposició, haurà de presentar-se la setmana anterior a la Docència Tutoritzada (veure aquest apartat a sota).

PRÀCTIQUES

L'objectiu principal de les pràctiques és el de consolidar els objectius de l'assignatura a partir del treball amb una metodologia pertinent en relació als continguts de l'assignatura: l'etnografia.

Les pràctiques requeriran: un petit temps de lectura addicional previ a algunes de les sessions; la participació activa a classe; la realització dels exercicis plantejats a classe; i, l'elaboració d'un treball individual final.

Les sessions s'organitzen per blocs temàtics i cada bloc, excepte el primer, ocuparà dues sessions, i es desenvoluparà de la manera següent:

1a sessió del bloc:

Cada un dels blocs que formen la docència de pràctiques, excepte el primer, va acompanyat d'una petita lectura que cal llegir obligatòriament de forma prèvia a la corresponent primera sessió. En aquesta primera sessió de cada bloc es discutirà a classe la lectura i després es realitzarà un petit exercici d'escriptura etnogràfica de forma individual dins de la mateixa sessió i relacionat amb el tema de la lectura. Tot i que l'exercici tindrà lloc dins del temps de la sessió, caldrà passar-lo a net per ordinador i enviar-lo al professor encarregat de la sessió per correu electrònic abans de dos dies. Per als grups del dilluns el límit serà el dimecres i per als grups del dimarts el límit serà el dijous de la mateixa setmana.

2a sessió del bloc:

En la segona sessió del bloc el professor comentarà els exercicis realitzats i es discutirà el tema del bloc.

Treball final

Durant el mes de juny, amb data límit el dia de l'examen de teoria, cada estudiant haurà de lliurar un treball final individual. Aquest treball consistirà en el recull dels exercicis d'escriptura realitzats a classe, ampliats, corregits, revisats i ordenats; amb una introducció i unes conclusions.

La forma exacta del treball, el seu contingut i els criteris d'avaluació seran exposats a classe pels professors en els seu moment i discutida personalment en les sessions de tutoria.

Com a criteris d'avaluació utilitzarem els següents:

L'aprobat vindrà donat automàticament pel lliurament setmanal dels exercicis i la seva recopilació final acompanyats d'una introducció i unes conclusions. Per a obtenir una nota superior a l'aprobat caldrà reelaborar aquests exercicis per tal de produir una etnografia a partir de les indicacions que el professorat li doni en la sessió de tutoria.

Tutories:

A banda de les hores de despatx habituals, hi haurà dues sessions de tutories per tal de comentar personalment amb el professor o la professora el treball final. Serà obligatòria realitzar almenys una tutoria al llarg del curs per parlar del propi treball final amb el professor o professora corresponent en cas d'aspirar a obtenir una nota superior a l'aprobat.

Avaluació final

Per a obtenir la nota de **Pràctiques** es valorarà l'assistència i la participació a classe, la realització dels exercicis d'escriptura, i el treball final. El conjunt d'aquestes activitats comptarà un 40% de la nota final de l'assignatura. Recordeu que és obligatori aprovar les pràctiques per tal de tenir nota final.

Bibliografia obligatòria

Cerrueruela, E. et al. (2001). *Hechos gitanos. Conversaciones con tres gitanos de Sant Roc*. Barcelona: UAB

Opció alternativa:

Pràctiques a escoles i associacions

Una segona opció per a realitzar les pràctiques de Psicologia Cultural és assistir, un cop per setmana a una activitat socioeducativa que es realitza a una escola o bé a una Associació Gitana.

El principal objectiu d'aquesta segona opció és que a través de la vostra participació en aquestes activitats pugueu participar en una investigació – acció fonamentada en la perspectiva de la Psicologia Cultural.

Per altra banda també es pretén consolidar els objectius de l'assignatura a partir del treball amb una metodologia pertinent en relació als continguts de l'assignatura: l'etnografia.

Les pràctiques consistiran, a part de la vostra participació a una de les activitats que detallem tot seguit, en la participació en una petita reunió sobre el funcionament diari de l'activitat i en la realització setmanal d'un diari de camp, de caràcter etnogràfic, on es reculli la vostra observació durant l'activitat.

Avaluació final de l'opció alternativa

Per a obtenir la nota de **Pràctiques** es valorarà l'assistència a un 80% de les sessions d'activitat, la participació a les mateixes, tant amb els nens com en les discussions després de l'activitat i la realització del 80% dels diaris de camp. El conjunt d'aquestes activitats comptarà un 40% de la nota final de l'assignatura. Recordeu que és obligatori aprovar les pràctiques per tal de tenir nota final.

DOCÈNCIA TUTORITZADA

Els estudiants que segueixin l'avaluació continuada, hauran d'assistir a una sessió de docència Tutoritzada prèvia a l'elaboració de les exposicions de teoria:

- Presentació de la lectura corresponent a la següent sessió d'exposició
- Breu anàlisi del contingut de la lectura
- Relació de la lectura amb altres autors i disciplines

- Discussió
- Preparació de l'exposició

AVALUACIÓ

La nota final vindrà donada per la mitjana ponderada de les notes de Teoria (60%) i la nota de Pràctiques (40%). Essent obligatori aprovar tant la Teoria com les Pràctiques per tal de tenir nota final.

Com aconseguir la nota de Teoria:

Per tal d'obtenir un màxim de 6 sobre 10 de **Teoria** no és necessari realitzar l'examen final i es pot seguir un procediment d'avaluació continuada. Però cal complir dos requisits:

- 1) Entregar, en mà i en el moment de la classe, la pregunta-guia de la lectura contestada i formular una pregunta nova sobre cada tema. Aquests lliuraments seran avaluats com a APTE / NO APTE. És requisit per a obtenir un 5 sobre 10, sense haver d'anar a examen, haver obtingut almenys un **60% d'APTES (6 Aptes: 3 de la primera part de l'assignatura temes, 1 – 5 i 3 de la segona part de l'assignatura, temes 6 - 10)**.
- 2) Realitzar **una exposició** en grup (de 4 o 5 persones) d'un tema. Aquesta exposició serà avaluada i una valoració positiva permetrà obtenir un punt suplementari dins la nota de teoria (obtenir un 6 sobre 10 en la nota de teoria).

En cas de tenir la Teoria superada per avaluació continuada i voler obtenir una nota de Teoria superior a 6 sobre 10 , es pot realitzar l'examen final de forma optativa. Si s'ha seguit l'avaluació continuada l'examen només serà per a pujar nota i no la baixarà en cap cas.

Si no es compleixen els requisits de l'avaluació continuada, caldrà realitzar l'examen final de l'assignatura i la nota de Teoria que s'obtindrà serà la resultant únicament i exclusivament de l'examen (60% de la nota final).

L'examen serà de preguntes obertes i inclourà preguntes dels temes desenvolupats a classe tant pel professor com per les exposicions de grup, i de les lectures incloses al dossier de lectures.

Com aconseguir la nota de Pràctiques:

Per a obtenir la nota de **Pràctiques** es valoraran tant l'assistència i la participació a classe de pràctiques com el treball final que es realitzarà. Comptarà un 40% de la nota final en tots els casos.

En resum: L'estudiant podrà seguir un dels següents itineraris d'avaluació:

Opció A. Seguir l'avaluació continuada i no presentar-se a examen. La nota final consistirà en la mitjana ponderada de Teoria i de Pràctiques. Per aquesta via, la nota màxima possible serà: 7.6

Opció B. Seguir l'avaluació continuada i presentar-se a examen si es vol pujar la nota de Teoria (en cap cas baixarà la nota). La nota final consistirà en la mitjana ponderada de Teoria i de Pràctiques.

Opció C. No seguir l'avaluació continuada. L'estudiant es presentarà a examen per aconseguir la nota de Teoria i caldrà que realitzi les Pràctiques de l'assignatura. La nota final consistirà en la mitjana ponderada de Teoria (examen) i de Pràctiques

BIBLIOGRAFIA BÀSICA

0. L'OPCIÓ DE LA PSICOLOGIA CULTURAL

1. CULTURA, CONTEXT, ACTIVITAT I DISCURS

Bruner, J.S. (1991). *Actos de significado*. Madrid: Alianza. Capítulo I: El estudio apropiado del hombre.

Bruner, J.S. (1991). *Actos de significado*. Madrid: Alianza. Capítulo II: La psicología popular como instrumento de la cultura.

2. DESENVOLUPAMENT HUMÀ I EL SEU CONTEXT

Bruner, J.S. (1991). *Actos de significado*. Madrid: Alianza. Capítulo III: La entrada en el significado.

Lalúez, J. L. y Crespo, I. (1996). Algunas dificultades generadas por el sesgo cultural en el estudio del desarrollo humano. *Cultura y educación*. 3: 51-6

3. LES DIFERÈNCIES CULTURALS. HOLISME I INDIVIDUALISME

Bourne, E. (1991). Does the concept of person vary cross-culturally?. In R. A. Shweder. *Thinking through cultures*. Harvard University Press

Greenfield, P. M. & Suzuki, L.K. (1998). Cultura y desarrollo humano: Implicaciones parentales, educativas, pediátricas y de salud mental. En *Handbook of Child Psychology, 5th edition*. Vol I. New York. Wiley.

4. CULTURA, EDUCACIÓ, MINORIES.

González, M. (1987) Lenguaje escolar y clase social. Amarú.

Lavob, W. (1969). La lógica del inglés no standard. Educación y Sociedad

5. ASSIMILACIONISME, MULTICULTURALISME I INTERCULTURALISME

Hannoun, H. (1992): *Els ghettos de l'escola. Per una educació intercultural* Vic. Eumo. Capítol II: La reacció assimilacionista. o Capítol II: La reacció multiculturalista.

Cerreruela, E.; Crespo, I.; Jiménez, R.; Lalúez, J. L.; Pallí, C. y Santiago, R. (2001): *Hechos gitanos. Conversaciones con tres gitanos de Sant Roc*. Publicacions Universitat Autònoma de Barcelona. Cerdanyola del Vallès.

6. IDENTITAT CULTURAL

Delgado, M. (1998). Els miratges de la identitat. A M. Delgado *Diversitat i integració. Lògica i dinàmica de les identitats a Catalunya*. Barcelona: Empúries, pp.45-86.

Delgado, M. (1998) Diversitat cultural i integració social A M. Delgado *Diversitat i integració. Lògica i dinàmica de les identitats a Catalunya*. Barcelona: Empúries, pp. 87-142.

7. CULTURES JUVENILS I EMERGÈNCIA DE NOVES FORMES CULTURALS

Martínez, R. i Pérez, J.D. (1997). *El gust juvenil en joc. Distribució social del gust específicament juvenil entre els estudiants de secundària de Terrassa*. Barcelona: edicions de la Diputació de Barcelona, pp. 53-70, 81-88, 157-170, 195-205.

Martínez, R. (2002). *Cultura juvenil i gènere. Una reflexió teòrica sobre l'espai social juvenil i l'emergència de noves formes culturals associades al consum i el gènere*. Barcelona: Secretaria General de la Joventut de la Generalitat de Catalunya, pp. 8-25, 53-81.

8. GÈNERE I SEXUALITAT. NORMES SOCIALS I SUBCULTURES

Bargueiras, C.; García, S. y Romero, C. (2005). Introducció. En Grupo de trabajo Querr (Eds.) *El eje del mal es heterosexual*. Madrid: Traficantes de sueños, pp. 17-27.

Córdoba, D. (2003). Identidad sexual y performatividad. *Athenea Digital*, 4, 87 – 96.

9. SOCIETAT DE CONSUM

Bauman, Z. (1998). *Trabajo, consumismo y nuevos pobres*. Barcelona: Gedisa, pp. 43-70.

Ritzer, G. (1999). *El encanto de un mundo desencantado. Revolución de los medios de consumo*. Barcelona: Ariel, pp. 185-227.

10. GLOBALITZACIÓ

Frade, C. (2001). Pròleg a l'edició catalana. A Z Bauman. *Globalització. Les conseqüències humanes*. Barcelona: Edicions de la UOC -Pòrtic, pp.7-27.

García Canclini, N. (1999). *La globalización imaginada*. Ciutat de Mèxic: Paidós, pp. 45-65.

11. MODERNITAT-POSTMODERNITAT

Ibáñez, T. (2001). *Muníciones para disidentes. Realidad – Verdad – Política*. Barcelona: Gedisa, pp. 91-103.

Featherstones, M. (1991). *Cultura de consumo y postmodernismo*. Buenos Aires: Amorrortu, pp. 21-37.

Bibliografia Pràctiques

Cerruela, E. et al. (2001). *Hechos gitanos. Conversaciones con tres gitanos de Sant Roc*. Barcelona: UAB.